

**AKTUALIZACJA SPISU LITERATURY na dzień 28.07.2026**

WYDZIAŁ NAUK MEDYCZNYCH PANS w Nysie

KIERUNEK PIELĘGNIARSTWO, STUDIA II STOPNIA

**SEMESTR I**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa przedmiotu: Dydaktyka medyczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Dydaktyka. Podręcznik akademicki. Cz. Kupisiewicz . Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls, 2012.</li><li>2. Paradygmaty dydaktyki. Myśleć teorią o praktyce. D. Klus-Stańska. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2018r.</li><li>3. Postawy dydaktyki dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela. Anna Maria Wójcik, Lublin, UMCS, 2019</li><li>4. Symulacja jako metoda kształtowania umiejętności nietechnicznych i kompetencji społecznych. A. Doroszevska, M. Kaczor. Wydawnictwo Edra Urban &amp; Partner,2023r</li></ol> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Dydaktyka. Podręcznik akademicki. Cz. Kupisiewicz. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls, 2012.</li><li>2. Paradygmaty dydaktyki. Myśleć teorią o praktyce. D. Klus-Stańska. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2018 r.</li><li>3. Postawy dydaktyki dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela. Anna Maria Wójcik, Lublin, UMCS, 2019</li><li>4. Symulacja jako metoda kształtowania umiejętności nietechnicznych i kompetencji społecznych. A. Doroszevska, M. Kaczor. Wydawnictwo Edra Urban &amp; Partner,2023r</li></ol> |
| <b>Nazwa przedmiotu:Język angielski</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Ros Wright and Bethany Cagnol with Maria Spada Symonds Series editor David Bonamy, English for Nursing 1, person 2020</li><li>2. Ros Wright/ Maria Spada Symonds Series editor David Bonamy, English for Nursing 2, person 2017</li></ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Fasnidge T., Occupational English Test: All Professions, Reading &amp; Listening Skills Builder, Newbury, Express Publishing, 2020.</li><li>2. Ciecierska J., Jenie B., Tudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004</li></ol>                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Evans V., Dooley J., Tran T.M. MD. Career Paths Medical, Express Publishing, 2011                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Nazwa przedmiotu: Prawo w praktyce zawodowej pielęgniarstwa</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Figuła M. (red.): Odpowiedzialność prawna pracowników medycznych. Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2013</li> <li>2. Paszkowska M.; Prawo dla pielęgniarek, Wyd. Difin, Warszawa 2023</li> <li>3. Borysewicz A.; Błąd medyczny i nieskuteczna zgoda na leczenie. Wyd. PZWL, Warszawa 2017</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jedn.: Dz.U. 2018, poz. 2190),</li> <li>2. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej (tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 15)</li> <li>3. Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (tekst jedn. Dz.U. 2011 nr 174 poz. 1038)</li> <li>4.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Nazwa przedmiotu: Zarządzanie w praktyce zawodowej pielęgniarstwa</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ksykiewicz A. D. (red.): Zarządzanie w pielęgniarstwie – podręcznik dla studentów studiów magisterskich. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, 1, 2021</li> <li>2. Paliga R., Korzeniowska J., Waligóra Ł., Zarządzanie szpitalem w ochronie zdrowia, Wydawnictwo Naukowe Sophia, 2017.</li> <li>3. Religioni Urszula, Zarządzanie zmianą w podmiotach leczniczych, CeDeWu, Warszawa, 2024</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. <u>Monika Dobska, Paweł Dobski</u>, Systemy zarządzania jakością w podmiotach leczniczych. Wolters Kluwer Polska SA. 2016</li> <li>2. Bukowska-Pietrzyńska A., Marketing usług zdrowotnych, CeDeWu, 2011.</li> <li>3. Dobska M. (red.), Zarządzanie podmiotem leczniczym, Wydawnictwo PZWL, 2018.</li> <li>4. Małgorzata Paszkowska, Prawo dla pielęgniarek, DIFIN, Warszawa, 2023</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Nazwa przedmiotu: Farmakologia i ordynowanie produktów leczniczych</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Schmidt B., Strub P., Studer A.: Farmakologia dla zawodów pielęgniarstwa, Med. Pfarm 2013</li> <li>2. Kaczyńska J., Kopański Z. (red.): <i>Farmakologia i farmakoterapia dla pielęgniarek i położnych</i>, PZWL, Warszawa 2020</li> <li>3. Rajtar-Cynke G., Czuczwar S.: Farmakologia podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu akademii medycznych, Czelej wyd. II 2013</li> <li>4. ordynacja i farmakoterapia w praktyce pielęgniarstwa i położnej. Jak wystawiać recepty, zlecenia, skierowania/ Ewa Hryniewiecka, Ilona Joniec-Maciejak, Wydawca: Edra Urban &amp; Partner, Rok wydania: 2019, Wydanie: I</li> </ol> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

1. Podlewski J.K. red.: Leki współczesnej terapii, Split Trading 2019
2. Smeltzer S.C., Bare B.G.: *Pielęgniarstwo – podręcznik praktyki zawodowej*, PZWL, Warszawa 2019
3. Krzemiński T.F. red wyd. Pol.: Ilustrowane kompendium farmakologii Luellmanna Czelej 2008
4. Dominiak I. red.: Ordynowanie leków i wypisywanie recept: przewodnik dla pielęgniarek i położnych, Edumertiq 2017

**Akty prawne i źródła internetowe (zalecane jako obowiązkowe uzupełnienie):**

12. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. 2011 nr 174 poz. 1039, z późn. zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 3 marca 2020 r. w sprawie wykazu substancji czynnych leków, które mogą być ordynowane przez pielęgniarki i położne (Dz.U. 2020 poz. 390).
14. Rejestr Produktów Leczniczych URPL – <https://rejestrymedyczne.ezdrowie.gov.pl/rpl/>
15. NFZ – Wykaz refundowanych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia i wyrobów medycznych – <https://www.nfz.gov.pl>

**Nazwa przedmiotu: Poradnictwo w pielęgniarstwie**

**Literatura obowiązkowa:**

1. Miniszewska J.: Bycie z chorobą. Przystosowanie do wybranych chorób somatycznych z perspektywy psychologii pozytywnej I koncepcji poznawczych. Łódź, 2019. ISBN 978-83-8142-277-2.
2. Matczak A., Knopp K.A., Znaczenie inteligencji emocjonalnej w funkcjonowaniu człowieka. Wydawnictwo. Stow. Filomatów LiberLibri, Warszawa 2017.
3. Woynarowska B., Woynarowska M., Edukacja Zdrowotna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2025

**Literatura uzupełniająca:**

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej ( Dz. U. z późn. Zm., w tym zm. Z 2025 r.)
2. Kwiatkowska A., Panek W.(Red) Komunikowanie Interpersonalne W Pielęgniarstwie, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2023
3. Krzych-Fałta E. Opieka skoncentrowana na zdrowiu, PZWL, Warszawa: 2025
4. Czeczewska E. Porada pielęgniarska – skrypt do przedmiotu poradnictwo w pielęgniarstwie Warszawa: PZWL / nursing.com.pl, 2023

**Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych choroby o podłożu alergicznym**

**Literatura obowiązkowa:**

1. Władysław Płusa (red.), "Alergologia w praktyce klinicznej", Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2023.
2. Joanna Gotlib, Tomasz Tomasik (red.), "Podstawy pielęgniarstwa internistycznego", Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2022.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Monika Brzostek (red.), "Spirometria w praktyce pielęgniarki i położnej", Termedia, 2022.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Global Initiative for Asthma (GINA) 2024, "Global Strategy for Asthma Management and Prevention". (dostęp online: <a href="https://ginasthma.org/">https://ginasthma.org/</a>)</li> <li>2. EAACI Guidelines 2023 – European Academy of Allergy and Clinical Immunology. (dostęp online: <a href="https://eaaci.org/">https://eaaci.org/</a>)</li> <li>3. Polskie Towarzystwo Alergologiczne (PTA), "Standardy postępowania w chorobach alergicznych", 2023.</li> <li>4. EAACI Guidelines on Anaphylaxis (2023).</li> </ol>                                                                                                                                                                        |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych układu oddechowego (niewydolność oddechowa, POCHP)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Atlas badań czynnościowych układu oddechowego / Piotr Bielicki, Katarzyna Hildebrand, Tadeusz Przybyłowski ; pod redakcją Tadeusza Przybyłowskiego.- Warszawa : Medical Tribune Polska, 2015</li> <li>2. Choroby obturacyjne układu oddechowego w wieku podeszłym / red. Joanna Chorostowska-Wynimko, Monika Franczuk ; [aut. Katarzyna Broczek et al.]- Wrocław : Elsevier Urban &amp; Partner, cop. 2013</li> <li>3. Wybrane choroby dróg oddechowych u dorosłych / pod redakcją naukową Tomasza Targowskiego ; [zespół autorów Dariusz Jurkiewicz, Rafał Krenke, Tadeusz Płusa, Piotr Rapiejko, Wojciech Skorupa, Tomasz Targowski].- Poznań : Termedia Wydawnictwo Medyczne, 2015.</li> </ol> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Drenaż klatki piersiowej / autorzy Józef Kozak, Adam J. Białas ; autorzy rycin Adam. J. Białas, Jacek Kaczmarski.- [Bielsko-Biała] : &amp;-medica press, cop. 2016</li> <li>2. Diagnostyka w chorobach płuc/ Robert J. Mason , Talmadge King , Thomas Martin , V. Courtney Broaddus , Władysław Pierzchała, Wyd. Edra Urban &amp; Partner, wyd. 1, 2013.</li> <li>3. Ordynowanie leków i wypisywanie recept- przewodnik dla pielęgniarek i położnych. Dominiak I. Gaworska-Krzemińska A. Kilańska D. Edumetriq 2017</li> <li>4. <a href="https://ptchp.org/">https://ptchp.org/</a></li> <li>5. <a href="https://astma-alergia-pochp.pl/">https://astma-alergia-pochp.pl/</a></li> </ol>          |
| <b>Nazwa przedmiotu: Ocena stanu zdrowia pacjenta w wieku senioralnym</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne. Talarska D, Wieczorkowska-Tobis K. Warszawa PZWL, 2024</li> <li>2. Szewczyk Alicja (red.) Pielęgniarstwo diabetologiczne PZWL cop. 2019 Wydanie: Warszawa, 2, 2019</li> <li>3. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2024. Stanowisko Polskiego Towarzystwa</li> <li>4. Diabetologicznego Diabetologia Praktyczna 2024;5(1):1-100. (stanowisko aktualizowane każdego roku)</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                         |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 1. Czupryniak L., Szymańska- Garbacz E. Problemy w leczeniu cukrzycy: 93 przypadki kliniczne MP Kraków 2018                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

2. Gajewski P. Interna Szczeklika – mały podręcznik 2024/2025 MP Kraków 2024
3. Gryglewska B, Grodzicki T (red). Geriatria w przypadkach klinicznych. Via Medica, Gdańsk 2015.

## SEMESTR II

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa przedmiotu: Dydaktyka medyczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Dydaktyka. Podręcznik akademicki. Cz. Kupisiewicz . Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls, 2012.</li> <li>2. Edukacja zdrowotna : podręcznik akademicki / Barbara Woynarowska.- Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 2007.</li> <li>3. Dydaktyka szkoły wyższej o profilu medycznym. Katarzyna <u>Herda-Płonka</u> , Grażyna <u>Krzemień</u> .Warszawa, PZWL, 2016</li> <li>4. Postawy dydaktyki dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela. Anna Maria Wójcik, Lublin, UMCS, 2019</li> <li>1. Ocenianie szkolne bez tajemnic. M. Niemierko.Wyd. WSPiP, Warszawa,2002</li> </ol> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Procedury i checklisty w praktyce symulacji medycznej Kompetencje pielęgniarские Tom 1. K. Hebel, A. Steliga,. K. Lewandowska. Wydawnictwo PZWL, 2024r.</li> <li>2. Scenariusze zajęć , metody aktywizujące. Pod red. M. Gaber. Wyd. UWM, Olsztyn, 2003</li> <li>3. Generatywna sztuczna inteligencja z ChatGPT i modelami OpenAI: Alto Valentina, Wydawnictwo Helion, 2024r.</li> <li>4. Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela : podręcznik akademicki / red. nauk. Krzysztof Kruszewski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012</li> </ol>                                      |
| <b>Nazwa przedmiotu:Język angielski</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ros Wright and Bethany Cagnol with Maria Spada Symonds Series editor David Bonamy, English for Nursing 1, person 2020</li> <li>2. Ros Wright/ Maria Spada Symonds Series editor David Bonamy, English for Nursing 2, person 2017</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Fassnidge T., Occupational English Test: All Professions, Reading &amp; Listening Skills Builder, Newbury, Express Publishing, 2020.</li> <li>2. Ciecierska J., Jenie B., Tudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004</li> <li>3. Evans V., Dooley J., Tran T.M. MD. Career Paths Medical, Express Publishing, 2011</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych-tlenoterapia ciągła i tlenoterapia mechaniczna oraz pielęgnowanie dorosłego wentylowanego mechanicznie chorobach przewlekłych</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Maciejewski D., Wojnar-Gruszka K. Wentylacja mechaniczna – teoria i praktyka. Alfa-Medica Press, 2023</li> <li>2. Larsen R.: Anestezjologia. T1,2 Wyd. XI. Urban &amp; Partner Wrocław 2025</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Owczuk R. Anestezjologia i intensywna terapia. Wydawnictwo PZWL, 2021                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Krajewska-Kułak E., Rolka H., Jankowiak B. Standardy anestezjologicznej opieki pielęgniarstwiej. Wydawnictwo PZWL, 2014</li> <li>2. Wołowicka L., Dyk D. red.: Anestezjologia i intensywna opieka. Klinika i pielęgniarstwo. Podręcznik dla studiów medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2019</li> <li>3. Wentylacja mechaniczna. Willam Owens. Urban &amp; Partner Wrocław 2023</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna – ból ostry i przewlekły (w tym terapia bólu u dorosłych)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ból. Przewodnik dla lekarzy i pielęgniarów / red. Jerzy Wordliczek, Jan Dobrogowski. PZWL Wydawnictwo Lekarskie. Warszawa 2022</li> <li>2. Leczenie bólu / red. Jan Dobrogowski. Medycyna Praktyczna. Kraków 2021</li> <li>3. Ból w praktyce klinicznej. Aspekty medyczne i psychologiczne / red. Jacek Jarosz. PZWL Wydawnictwo Lekarskie. Warszawa 2020</li> <li>4. Farmakoterapia bólu / red. Michał Krajnik, Ewa Jassem. Wydawnictwo Czelej. Lublin 2021</li> </ol>                                                                                                                                                       |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pielęgniarstwo internistyczne / Suzanne C. Smeltzer, Brenda G. Bare, Janice L. Hinkle, Kerry H. Cheever. PZWL Wydawnictwo Lekarskie. Warszawa, ostatnie wydanie</li> <li>2. Pielęgniarstwo. Teoria i praktyka. Tom 1–2 / Barbara Kozier, Glenora Erb, Audrey Berman, Shirlee Snyder. Elsevier Urban &amp; Partner. Wrocław, ostatnie wydanie</li> <li>3. Ból w geriatric. Teoria i praktyka / red. Krzysztof Puchalski, Katarzyna Kędziora-Kornatowska. Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Toruń 2020</li> <li>4. Farmakoterapia bólu / red. Michał Krajnik, Ewa Jassem. Wydawnictwo Czelej. Lublin 2021</li> </ol> |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych- leczenie żywieniowe dojelitowe i pozajelitowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Podstawy żywienia klinicznego Edycja Czwarta, red. Sobotka Lubos, Scientifica</li> <li>2. Niedożywienie związane z chorobą 2, red. Szczygieł Bruno, PZWL</li> <li>3. Standardy żywienia dojelitowego i pozajelitowego, Kłęk S, Polskie Towarzystwo Żywienia Pozajelitowego, Dojelitowego i Metabolizmu</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Terapia żywieniowa u chorych operowanych z powodu nowotworów złośliwych Tom 15, red. Jankowski M., Kłęk S., Biblioteka chirurga onkologa</li> <li>2. Żywienie pozajelitowe w domu. Podręcznik dla pacjentów, Polskie Towarzystwo Żywienia Pozajelitowego, Dojelitowego i Metabolizmu, Scientifica</li> <li>3. Żywienie dojelitowe w domu. Podręcznik dla pacjentów, Polskie Towarzystwo Żywienia Pozajelitowego, Dojelitowego i Metabolizmu, Scientifica</li> </ol>                                                                                                                                                           |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych (w tym choroby przewlekłe układu krążenia- niewydolność krążenia zaburzenia rytmu serca, nadciśnienie tętnicze)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ewa Jakubowska , Marta Arendarczyk, Edyta Cudak : Pielęgniarstwo Kardiologiczne, pod red. D. Kaszuby , A. Nowickiej – wyd.1 – Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa, 2014</li> <li>2. Kardiologia Kompendium /red. naukowa wyd. polskiego Grzegorz Opolski. Dawid Laflamme - Wyd. 2 – Warszawa: Wydawnictwo lekarskie PZWL, 2023</li> <li>3. Podstawy kompleksowej rehabilitacji kardiologicznej / Zbigniew Nowak ; patronat merytoryczny Komitet Rehabilitacji, Kultury Fizycznej i Integracji Społecznej PAN.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2015.</li> </ol> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Interna Szczeklika / redakcja naukowa: Andrzej Szczekliki , Piotr Gajewski - wyd.16 - Kraków: Wydawnictwo MP , 2025</li> <li>2. Pielęgniarstwo internistyczne/ Redakcja naukowa: Dorota Talarska, Prof. dr hab. med. Dorota Zozulińska-Ziółkiewicz - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2017, wyd. 2 2020.</li> <li>3. Żywnienie w chorobach serca/ redakcja naukowa: Michał Czapla , Piotr Jankowski – Warszawa Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2022</li> </ol>                                                                                                   |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych – choroby nerek (leczenie nerkozastępcze, w tym dializoterapia)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>Pielęgniarstwo nefrologiczne / redakcja naukowa Beata Białobrzaska, Alicja Dębska-Ślizień.- Wyd. 1, 3 dodr.- Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2016.</p> <p>Choroby nerek: kompendium / redakcja naukowa Andrzej Więcek, Teresa Nieszporek.- Wydanie I Warszawa: PZWL Wydawnictwo Lekarskie, 2019.</p> <p>Wieczorek-Chelmińska Z., Żywnienie w chorobach nerek, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2020.</p>                                                                                                                                                                                            |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>Więcek A. , Nieszporek T.: Choroby nerek: kompendium, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2019.</p> <p>Ziarko E.: Pacjent ze schyłkową niewydolnością nerek leczony nerkozastępczo. (w:) Modele opieki pielęgniarskiej nad chorym dorosłym, pod red. M. Kózki, L. Płaszewskiej - Żywko, PZWL Warszawa 2010.</p> <p>Franek E., Kokot F., Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2020.</p>                                                                                                                                                       |
| <b>Nazwa przedmiotu: Pielęgniarstwo Epidemiologiczne</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zakażenia szpitalne : podręcznik dla zespołów kontroli zakażeń / red. Piotr B. Heczko, Jadwiga Wójkowska-Mach ; Małgorzata Bulanda [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2009</li> <li>2. Podstawy pielęgniarstwa epidemiologicznego / Małgorzata Fleischer, Bogumiła Bober-Gheek. - Wyd. 2 popr. i uzupełn. - Wrocław: Urban &amp; Partner, cop. 2018.</li> <li>3. Bulanda M., Wójkowska-Mach J., Zakażenia szpitalne w jednostkach opieki zdrowotnej, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Wydanie I 2020, Warszawa.</li> </ol>                                  |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>2. Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 6 września 2024r. w sprawie standardów akredytacyjnych dla działalności leczniczej w rodzaju całodobowej i stacjonarne świadczenia zdrowotne szpitalne ( Dz.Urz. MZ z 2024r. poz 73)</li> <li>3. Procedury higieny w placówkach ochrony zdrowia. Maria Ciuruś. Warszawa :Instytut Problemów Ochrony Zdrowia Sp. Z o.o. 2009.</li> <li>4. Nitsch-Osuch A., Zakażenia krwiopochodne, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa 2020.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Nazwa przedmiotu: Badania naukowe w praktyce zawodowej pielęgniarstwa</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wesołowska-Górniak K, Serafin L, Formela M, Sak-Dankosky N. Badania naukowe w pielęgniarstwie Ocena, synteza i tworzenie dowodów naukowych w praktyce pielęgniarstwa. Wydawca: Edra Urban &amp; Partner, 2022</li> <li>2. Izabela Uchmanowicz, Joanna Rosińczuk. Natalia Sak-Dankosky, Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie, tomy 1-9 Wydawnictwo Continuo, Wrocław , lata 2014-2022</li> <li>3. Helena Lenartowicz, Maria Kózka, Metodologia badań w pielęgniarstwie: podręcznik dla studiów medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010, 144 strony</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Maleki Varnosfaderani S, Forouzanfar M. The Role of AI in Hospitals and Clinics: Transforming Healthcare in the 21st Century. Bioengineering (Basel). 2024;11(4):337. <a href="https://doi.org/10.3390/bioengineering11040337">https://doi.org/10.3390/bioengineering11040337</a></li> <li>2. The Topol review. Preparing the healthcare workforce to deliver the digital future. 2019, <a href="https://topol.hee.nhs.uk/">https://topol.hee.nhs.uk/</a></li> <li>3. O'Connor S, Yan Y, Thilo FJS, Felzmann H, Dowding D, Lee JJ. Artificial intelligence in nursing and midwifery: A systematic review. J Clin Nurs. 2023;32(13-14):2951-2968. <a href="https://doi.org/10.1111/jocn.16478">https://doi.org/10.1111/jocn.16478</a></li> <li>4. Maria Kózka, Lucyna Płaszewska-Żywko. Procedury pielęgniarstwa - Podręcznik dla studiów medycznych. Wydawnictwo PZWL, Warszawa, 2014, 696 stron</li> <li>5. Dorota Kilańska. Międzynarodowa Klasyfikacja Praktyki Pielęgniarstwa ICNP w praktyce pielęgniarstwa. Wydawnictwo PZWL, Warszawa, 2014, 212 stron.</li> <li>6. Jolanta Górajek – Jóźwik. Wprowadzenie do diagnozy pielęgniarstwa. Wydawnictwo PZWL, Warszawa, 2016, 218 stron</li> </ol> |
| <b>Nazwa przedmiotu: Statystyka medyczna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Harris M, Taylor G. Statystyka medyczna jasno i zrozumiale. Wyd. Makmed, Lublin 2021.</li> <li>2. Zalewska MJ, Niemirow W. Biostatystyka, od podstaw do zaawansowanych metod. Wyd. PZWL, Warszawa 2022.</li> <li>3. Bąk I, Markowicz I, Mojsiewicz M, Wawrzyniak K. Statystyka matematyczna. Wyd. CeDeWu, Warszawa 2020.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Watała C. Biostatystyka – wykorzystanie metod statystycznych w pracy badawczej w naukach biomedycznych. Wydanie II na płycie CD. Wyd. Alfa Medica Press, Bielsko-Biała 2012, dodruk 2015.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Watała C. Biostatystyka – wykorzystanie metod statystycznych w pracy badawczej w naukach biomedycznych. Wyd. Alfa Medica Press, Bielsko-Biała 2002.<br>3. Lemańczyk A. Statystyka w pigułce. Wyd. UM Poznań, Poznań 2016.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Nazwa przedmiotu: Praktyka zawodowa pielęgniarki oparta na dowodach naukowych</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 1. Maria Kózka, Zofia Sienkiewicz, Ewa Kobos. Praktyka pielęgniarska oparta na dowodach naukowych (Evidence-based nursing practice) PZWL, 2025<br>2. Scott D.C. Stern, Adam S. Cifu, Diane Altkorn. Diagnostyka różnicowa oparta na EBM Wydawca: MP, 2023, ISBN: 9788374306911<br>3. Ellen Fineout-Overholt, Bernadette Mazurek Melnyk. Evidence-Based Practice in Nursing & Healthcare: A Guide to Best Practice. Wydawca Wolters Kluwer Health, 2023 (vide Medbook.pl - ISBN 9781975185732)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 1. Mazurek MB, Fineout-Overholt E et al. Evidence-Based Practice: Step by Step: The Seven Steps of Evidence-Based Practice. The American Journal of Nursing, 2010; 110 (1) 51-53<br>2. Sharon E. Straus et al. Evidence-Based Medicine. How to Practice and Teach EBM. Elsevier, 2018 (vide Medbook.pl)<br>3. Clifford S. Deutschman, Patrick J. Neligan. Evidence-Based Practice of Critical Care. Elsevier, 2016 (vide Medbook.pl)<br>4. Sałek Seweryn. Systemy informacyjne i zarządzanie wiedzą : wybrane zagadnienia : monografia CeDeWu, Warszawa, 2023.<br>5. El Arab RA, Al Moosa OA, Abuadas FH, Somerville J. The Role of AI in Nursing Education and Practice: Umbrella Review. J Med Internet Res. 2025;27:e69881. <a href="https://doi.org/10.2196/69881">https://doi.org/10.2196/69881</a><br>6. Costa ICP, Costa AS, Mendes KDS, Limongi R. Potential of Artificial Intelligence in Evidence-Based Practice in Nursing. Rev Bras Enferm. 2024 Sep 9;77(5):e770501. doi: <a href="https://doi.org/10.1590/0034-7167.2024770501">https://doi.org/10.1590/0034-7167.2024770501</a> |

### SEMESTR III

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych-<br/>opieka nad pacjentem z przetoką jelitową i moczową</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 1. Diabetologia kliniczna / Jan Tatoń, Anna Czech, Małgorzata Bernas.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2008.<br>2. Red. Alicja Szewczyk; Pielęgniarstwo diabetologiczne; Wydawnictwo Lekarskie PZWL; Warszawa 2019<br>3. Red.: T. Klupa, A. Szewczyk; Leczenie osobistą pompą insulinową. Podręcznik dla pielęgniarek i położnych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2015<br>4. David Levy, Praktyczna opieka diabetologiczna, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2022 |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 1. Procedury pielęgniarskie w chirurgii. Podręcznik dla studentów medycznych. E. Walewska, L.Ścisło; Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2024                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych - cukrzyca ( opieka nad pacjentem z cukrzycą i edukacja w cukrzycy)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Stomia. Prawidłowe leczenie chirurgiczne i pielęgnacja / red. Tomasz Banasiewicz, Piotr Krokowicz, Marek Szczepkowski. Termedia Wydawnictwa Medyczne .Poznań 2017</li> <li>2. Podstawy pielęgniarstwa chirurgicznego/ Elżbieta Walewska, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa, 2024</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Cukrzyca Personalizacja terapii i opieki nad pacjentem; Ewa Pańkowska, PZWL Warszawa 2024</li> <li>2. Red. Natasza Tobiasz-Kałkun, Alicja Szewczyk.- Standardy i procedury pielęgniarstwa klinicznego na stanowisku edukatora do spraw diabetologii – Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2018.</li> <li>3. Pacjent z cukrzycą interdyscyplinarnie\ redakcja naukowa Mariusz Dąbrowski; wydanie I – Warszawa PZWL Wydawnictwo Lekarskie 2024</li> <li>4. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u osób z cukrzycą 2024, Polskie Towarzystwo Diabetologiczne; www. ptdiab.pl</li> <li>5. Zespół stopy cukrzycowej, Redakcja naukowa Waldemar Karnafel; PZWL Warszawa 2024</li> <li>6. Żywnienie osób z cukrzycą i chorobami towarzyszącymi/ Anna Jeznach-Steinhagen, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa, 2023</li> </ol> |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych – choroby nowotworowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pielęgniarstwo onkologiczne: podręcznik dla studiów medycznych / red. nauk. Anna Koper ; [aut. Beata Borzych et al.]- Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2020.</li> <li>2. Onkologia Podręcznik dla pielęgniarek/ Redakcja naukowa: Arkadiusz Jeziorski, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, cop. 2005, wyd. I 2020.</li> <li>3. Psychoonkologia w praktyce klinicznej / Krystyna de Walden-Gałuszko.- Wyd. 1, 5 dodr.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2015.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Standardy i procedury w pielęgniarstwie onkologicznym / redakcja naukowa Marta Łuczyk, Zdzisława Szadowska-Szlachetka, Barbara Ślusarska ; autorzy Beata Barańska Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2017.</li> <li>2. Udział pielęgniarki w profilaktyce i wczesnym wykrywaniu chorób nowotworowych u młodzieży / Anna Lewandowska.- Jarosław: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza, 2013.</li> <li>3. Żywnienie w chorobie nowotworowej; Krzysztof J. Koper; Wydawca: PZWL 2021</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych-rany przewlekłe i przetoki (leczenie ran kompresjoterapia)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Leczenie ran przewlekłych/ Maria T. Szewczyk; Arkadiusz Jawień. Warszawa: Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2012. Wyd. 2 2019.</li> <li>2. Leczenie ran/Dorota Kiliańska, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, Warszawa, 2020</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Zespół stopy cukrzycowej: patogeneza, diagnostyka, klinika, leczenie/Waldemar Karnafel, PZWL Wydawnictwo Lekarskie, ,cop. 2013                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Leczenie odleżyn i ran przewlekłych G. Krasowski M. Kruk Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2024</li> <li>2. Procedury pielęgniarские w chirurgii. Podręcznik dla studentów medycznych. E. Walewska, L.Ścisło; Wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2024</li> <li>3. Terapia podciśnieniowa ran/ Tomasz Banasiewicz Maciej Zieliński, Poznań Termedia 2015</li> </ol>                                                   |
| <b>Nazwa przedmiotu: Wielokulturowość w praktyce zawodowej pielęgniarки</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Majda A., Zalewska-Puchała J., Ogórek-Tęcza B.: Pielęgniarstwo transkulturowe, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2022.</li> <li>2. Krajewska-Kułak E., Wrońska I., Kędziora-Kornatowska K.: Problemy wielokulturowości w medycynie, Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2023.</li> <li>3. Majda A., Ogórek-Tęcza B., Zalewska-Puchała J.: Pielęgniarstwo transkulturowe, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2020</li> </ol> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>2. Tworuschka M., Tworuschka U.: Religie Świata – Chrześcijaństwo. Wydawnictwo Agora, Warszawa 2009</li> <li>3. Tworuschka M., Tworuschka U.: Religie Świata – Judaizm. Wydawnictwo Agora, Warszawa 2009</li> <li>4. Tworuschka M., Tworuschka U.: Religie Świata – Islam. Wydawnictwo Agora, Warszawa 2009</li> </ol>                                                                                                     |
| <b>Nazwa przedmiotu:Język angielski</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ros Wright and Bethany Cagnol with Maria Spada Symonds Series editor David Bonamy, English for Nursing 1, person 2020</li> <li>2. Ros Wright/ Maria Spada Symonds Series editor David Bonamy, English for Nursing 2, person 2017</li> </ol>                                                                                                                                                                             |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Fassnidge T., Occupational English Test: All Professions, Reading &amp; Listening Skills Builder, Newbury, Express Publishing, 2020.</li> <li>2. Ciecierska J., Jenie B., Tudruj K., English in Medicine. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2004</li> <li>3. Evans V., Dooley J., Tran T.M. MD. Career Paths Medical, Express Publishing, 2011</li> </ol>                                                           |
| <b>Nazwa przedmiotu: Badania naukowe w praktyce zawodowej pielęgniarки</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wesołowska-Górniak K, Serafin L, Formela M, Sak-Dankosky N. Badania naukowe w pielęgniarstwie Ocena, synteza i tworzenie dowodów naukowych w praktyce pielęgniarskiej. Wydawca: Edra Urban &amp; Partner, 2022</li> </ol>                                                                                                                                                                                               |

2. Helena Lenartowicz, Maria Kózka, Metodologia badań w pielęgniarstwie: podręcznik dla studiów medycznych. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010, 144 strony
3. Wiesław Jędrychowski. Zasady planowania i prowadzenia badań naukowych w medycynie. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2004.
4. Izabela Uchmanowicz, Joanna Rosińczuk. Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie, tom 5 Wydawnictwo Continuo, Wrocław, 2018, 430 stron
5. Dorota Kilańska. Międzynarodowa Klasyfikacja Praktyki Pielęgniarskiej ICNP w praktyce pielęgniarskiej. Wydawnictwo PZWL, Warszawa, 2014, 212 stron.
6. Jolanta Górajek – Józwik. Wprowadzenie do diagnozy pielęgniarskiej. Wydawnictwo PZWL, Warszawa, 2016, 218 stron

#### Literatura uzupełniająca:

1. Maria Kózka, Lucyna Płaszewska-Żywko. Procedury pielęgniarskie - Podręcznik dla studiów medycznych. Wydawnictwo PZWL, Warszawa, 2014, 696 stron
2. Cezary Watała, Marcin Różalski, Magdalena Boncler, Piotr Kaźmierczak. . Badania i publikacje w naukach biomedycznych (tom 1-2) - komplet. Wydawnictwo Alfa Medica Press, Bielsko-Biała, 2011, 548 stron.
3. De Gagne, J.C. The State of Artificial Intelligence in Nursing Education: Past, Present, and Future Directions. Int. J. Environ. Res. Public Health 2023, 20, 4884. <https://doi.org/10.3390/ijerph20064884>
4. O'Connor S, Yan Y, Thilo FJS, Felzmann H, Dowding D, Lee JJ. Artificial intelligence in nursing and midwifery: A systematic review. J Clin Nurs. 2023;32(13-14):2951-2968. <https://doi.org/10.1111/jocn.16478>
5. von Gerich H, Moen H, Block LJ, Chu CH, DeForest H, Hobensack M, Michalowski M, Mitchell J, Nibber R, Olalia MA, Pruinelli L, Ronquillo CE, Topaz M, Peltonen LM. Artificial Intelligence -based technologies in nursing: A scoping literature review of the evidence. Int J Nurs Stud. 2022;127:104153. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2021.104153>
6. Jin KW, Li Q, Xie Y, Xiao G. Artificial intelligence in mental healthcare: an overview and future perspectives. Br J Radiol. 2023 Oct;96(1150):20230213. <https://doi.org/10.1259/bjr.20230213>
7. Maleki Varnosfaderani S, Forouzanfar M. The Role of AI in Hospitals and Clinics: Transforming Healthcare in the 21st Century. Bioengineering (Basel). 2024;11(4):337. <https://doi.org/10.3390/bioengineering11040337>
8. The Topol review. Preparing the healthcare workforce to deliver the digital future. 2019, <https://topol.hee.nhs.uk/>

#### Nazwa przedmiotu: Statystyka medyczna

#### Literatura obowiązkowa:

1. Harris M, Taylor G. Statystyka medyczna jasno i zrozumiale. Wyd. Makmed, Lublin 2021.
2. Zalewska MJ, Niemirow W. Biostatystyka, od podstaw do zaawansowanych metod. Wyd. PZWL, Warszawa 2022.
3. Bąk I, Markowicz I, Mojsiewicz M, Wawrzyniak K. Statystyka matematyczna. Wyd. CeDeWu, Warszawa 2020.

#### Literatura uzupełniająca:

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Watała C. Biostatystyka – wykorzystanie metod statystycznych w pracy badawczej w naukach biomedycznych. Wydanie II na płycie CD. Wyd. Alfa Medica Press, Bielsko-Biała 2012, dodruk 2015.</li> <li>2. Stanisław A. Biostatystyka. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2021.</li> <li>3. Lemańczyk A. Statystyka w pigułce. Wyd. UM Poznań, Poznań 2016.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Nazwa przedmiotu: Informacja naukowa</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Maria Bonn, Josh Bolick, Will Cross. Scholarly communication librarianship and open knowledge. Association of College and Research Libraries, Chicago, 2023.</li> <li>2. Joudrey Daniel, Baldoni Emily. The organization of information. Bloomsbury Libraries Unlimited, New York, 2025.</li> <li>3. Jin Q, Leaman R, Lu Z. PubMed and beyond: biomedical literature search in the age of artificial intelligence. EBioMedicine. 2024 Feb;100:104988.<br/><a href="https://doi.org/10.1016/j.ebiom.2024.104988">https://doi.org/10.1016/j.ebiom.2024.104988</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Sayers EW et al. Database resources of the national center for biotechnology information. Nucleic Acids Res. 2022 Jan 7;50(D1):D20-D26. doi: 10.1093/nar/gkab1112.</li> <li>2. Gusenbauer M, Haddaway NR. Which academic search systems are suitable for systematic reviews or meta-analyses? Evaluating retrieval qualities of Google Scholar, PubMed, and 26 other resources. Res Synth Methods. 2020 Mar;11(2):181-217. doi: 10.1002/jrsm.1378.</li> <li>3. De Gagne, J.C. The State of Artificial Intelligence in Nursing Education: Past, Present, and Future Directions. Int. J. Environ. Res. Public Health 2023, 20, 4884.<br/><a href="https://doi.org/10.3390/ijerph20064884">https://doi.org/10.3390/ijerph20064884</a></li> <li>4. Buchanan C et al. Predicted Influences of Artificial Intelligence on Nursing Education: Scoping Review, JMIR Nursing 2021;4(1):e23933,<br/><a href="https://doi.org/10.2196/23933">https://doi.org/10.2196/23933</a></li> <li>5. O'Connor S, Yan Y, Thilo FJS, Felzmann H, Dowding D, Lee JJ. Artificial intelligence in nursing and midwifery: A systematic review. J Clin Nurs. 2023;32(13-14):2951-2968. <a href="https://doi.org/10.1111/jocn.16478">https://doi.org/10.1111/jocn.16478</a></li> <li>6. McGrow K. Artificial intelligence: Essentials for nursing. Nursing. 2019;49(9):46-49. doi: 10.1097/01.NURSE.0000577716.57052.8d.</li> <li>7. Rudowski R. Informatyka medyczna. Wydawnictwo PWN, Warszawa, 2012</li> <li>8. Claudio Gnoli. Introduction to knowledge organization. Facet Publishing, London, 2020</li> </ol> |
| <b>Nazwa przedmiotu: Praktyka zawodowa pielęgniarstwa w perspektywie międzynarodowej</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wrońska I., Krajewska-Kułak E.: Wybrane zagadnienia z pielęgniarstwa europejskiego. Czelej, Lublin 2007.</li> <li>2. Kilańska D. (red.): Międzynarodowa Klasyfikacja Praktyki Pielęgniarskiej - ICNP® w praktyce pielęgniarstwa. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2014. Wyd. 1 2020.</li> <li>3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/55/UE z dnia 20 listopada 2013r. zmieniająca dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>zawodowych i rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 w sprawie współpracy administracyjnej za pośrednictwem systemu wymiany informacji na rynku wewnętrznym („rozporządzenie w sprawie IMI”):<br/> <a href="https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32013L0055">https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32013L0055</a></p> <p>4. Strategia na rzecz rozwoju pielęgniarstwa i położnictwa w Polsce:<br/> <a href="https://nipip.pl/wp-content/uploads/2018/01/dokument_strategia-rozwoju-pielęgniarstwa-i-polożnictwa-w-polsce_do-wysłania.pdf">https://nipip.pl/wp-content/uploads/2018/01/dokument_strategia-rozwoju-pielęgniarstwa-i-polożnictwa-w-polsce_do-wysłania.pdf</a></p> <p>5. Założenia koncepcyjno-empiryczne opieki pielęgniarstwa. Podstawy pielęgniarstwa. Tom 1 – Determinanty rozwoju pielęgniarstwa/ Danuta Zarzycka, Barbara Ślusarska, PZWL Wydawnictwo Lublin 2017, wyd.1</p>                                                                                                                                               |
| <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wrońska I.: Integracja pielęgniarstwa europejskiego. Problemy Pielęgniarstwa, 1996, 1-2(6) s.93-100.</li> <li>2. Konstytucja Unii Europejskiej. Bruksela, 29 października 2004 r.</li> <li>3. Janus B.: Międzynarodowa Rada Pielęgniarek – linia działania. Współpraca Towarzystwa Pielęgniarskiego z organizacjami międzynarodowymi. Problemy Pielęgniarstwa, Warszawa, 1 – 2/ 2005 s. 10 – 24.</li> <li>4. Kształcenie i Przygotowanie Zawodowe Kadr Medycznych/ NIK -<br/> <a href="https://www.nik.gov.pl/plik/id,10242,vp,12565.pdf">https://www.nik.gov.pl/plik/id,10242,vp,12565.pdf</a></li> <li>5. Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej z dnia 15 lipca 2011r.</li> <li>6. Ustawa o samorządzie pielęgniarek i położnych z dnia 01 lipca 2011r.</li> <li>7. Systemy kształcenia pielęgniarek w wybranych krajach Europy i Stanach Zjednoczonych/ Piotr Jarzynkowski, Renata Piotrkowska, Janina Ksiązek/ July 2015Problemy Pielęgniarstwa 23(1):117-122 DOI: 10.5603/PP.2015.0020</li> </ol> |
| <p><b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna nad pacjentem w wieku senioralnym</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>Literatura obowiązkowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Geriatria / red. Thomas C. Rosenthal, Mark E. Williams, Bruce J. Naughton ; red. nauk. wyd. pol. Leszek Pączek, Mariusz Niemczyk ; [tł. Monika Dudzisz-Śledź et al.].- Lublin : Czelej, 2009.</li> <li>2. Drogowskazy w geriatricii/Dorota Religa, Jarosław Derejczyk; Wydawnictwo PZWL, 2021</li> <li>3. Choroby wieku podeszłego / Tomasz Kostka, Małgorzata Koziarska-Rościszewska.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2009. (Praktyka Lekarza Rodzinnego)</li> <li>4. Pielęgniarstwo geriatriczne / Robert Błaszczak, Iwona Dominiak, Anna Wojtczak.- Wyd. 2 popr. i uzupeł.- Sopot : Edumetriq Sp. z o.o. Akademia Ochrony Zdrowia, 2017.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Geriatria / Klaus Hager, Olaf Krause (red.) ; współpraca Meiken Brecht [i 21 pozostałych] ; tłumaczenie z języka niemieckiego Barbara Wencka - rozdz. 18-32, Elżbieta Zwierzyńska - rozdz. 1-17.- Wydanie I polskie / redakcja wydania polskiego Małgorzata Sobieszkańska.- Wrocław : Edra Urban &amp; Partner, copyright 2018.</li> <li>2. Przypadki kliniczne w geriatricii/K. Hagel, Wydawnictwo: Edra Urban &amp; Partner, Wrocław, 2025</li> <li>3. Drogowskazy w geriatricii / redakcja naukowa Dorota Religa, Jarosław Derejczyk ; autorzy Dorota Religa, Jarosław Derejczyk, Elżbieta Pyrkosz-</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Cifonelli, Janina Kokoszka-Paszko, Piotr Seiffert, Adam Bednorz.- Wydanie I.- Warszawa : PZWL Wydawnictwo Lekarskie, 2021.</p> <p>4. Pielęgowanie pacjentów w starszym wieku / redakcja naukowa Marta Muszalik, Kornelia Kędziora-Kornatowska.- Wydanie I.- Warszawa : PZWL Wydawnictwo Lekarskie, 2018.</p> <p>5. Terapia zajęciowa w geriatric / Edyta Janus, Aneta Bac, Aleksandra Kulis, Agnieszka Smrokowska-Reichmann ; patronat merytoryczny Komitet Rehabilitacji, Kultury Fizycznej i Integracji Społecznej PAN.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2017.</p> <p>6. Rehabilitacja osób z zaburzeniami funkcji poznawczych / Adrianna Maria Borowicz, Maria Forycka, Katarzyna Wieczorowska-Tobis ; patronat merytoryczny Komitet Rehabilitacji, Kultury Fizycznej i Integracji Społecznej PAN.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2015.</p> <p>7. Wielkie zespoły geriatriczne / redakcja naukowa Mateusz Cybulski, Elżbieta Krajewska-Kulak.- Wrocław : Edra Urban &amp; Partner, copyright © 2021.</p> |
| <b>Nazwa przedmiotu: Pielęgniarsztwo infuzyjne</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>1. M. Latos, A. Szymczak, B. Sadownik, M. Solecki; Cewniki pośrednie i długie kaniule dożylnie w praktyce klinicznej. PZWL, Warszawa 2025</p> <p>2. M. Latos, N. Sak – Dankosky, K. Baumgart, B. Sadownik; Dostęp naczyniowy w praktyce klinicznej. PZWL Warszawa 2022</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>1. Bezpieczny dostęp naczyniowy. Rekomendacje Ekspertów Grupy Roboczej Bezpieczny Dostęp Naczyniowy</p> <p>2. <a href="https://pspe.pl/materialy-szkoleniowe-dla-pielegniarek-epidemiologicznych/">https://pspe.pl/materialy-szkoleniowe-dla-pielegniarek-epidemiologicznych/</a> Zapobieganie zakażeniom związanym z cewnikami donaczyniowymi. Zeszyt XVII</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa przedmiotu: Seminarium dyplomowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>1. Borkowska A., Jankowiak B., Wysokiński M. (red.): <i>Metodologia badań w pielęgniarstwie i położnictwie</i>. PZWL, Warszawa 2022</p> <p>2. Kędziora-Kornatowska K., Skonieczna-Żydecka K. (red.): <i>Pisanie pracy magisterskiej i doktorskiej w naukach medycznych i naukach o zdrowiu</i>. PZWL, 2023.</p> <p>3. Polit D.F., Beck C.T.: <i>Badania naukowe w pielęgniarstwie: metoda, ocena i wykorzystanie</i>. Elsevier Urban &amp; Partner, Wrocław 2017</p> <p>4. <b>PRZEWODNIK DLA DYPLOMANTÓW -STUDIA DRUGIEGO STOPNIA- KIERUNEK PIELĘGNIARSTWO -PANS W NYSIE</b></p> |

## SEMESTR IV

|                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa przedmiotu: Koordynowana opieka zdrowotna</b>                                                  |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                 |
| <p>1. Sowa, A. (red.) (2018). <i>Opieka zintegrowana w systemie ochrony zdrowia</i>. Wydawnictwo UJ</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>2. Pielęgniarstwo Koordynacyjne – wytyczne Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego (2019).</li> <li>3. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (tekst jednolity 2023).</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Golinowska, S., Sowa, A. (2021). <i>Programy zdrowotne w Polsce – stan faktyczny i wyzwania</i>. Zdrowie Publiczne.</li> <li>2. Zarządzenie Prezesa NFZ z 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu POZ Plus (dostęp online na stronie NFZ).</li> <li>3. Ministerstwo Zdrowia (2022). <i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w ochronie zdrowia</i> (dostęp online MZ).</li> <li>4. Wieczorek, W., Zasada, W. (2020). <i>Elektroniczna dokumentacja medyczna – wyzwania i perspektywy</i>. Medycyna Praktyczna.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych-zaburzenia układu nerwowego</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kozubski W., Neurologia. Podręcznik dla studentów medycyny. Tom 1-2. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023.</li> <li>2. Jaracz K., Domitrz. I. (red.): Pielęgniarstwo neurologiczne. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2019</li> <li>3. Sierakowska M., Wrońska I. (red.): Edukacja zdrowotna w praktyce pielęgniarstwa. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2015.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Domitrz. I., Cegielska J., Stolarski J. (red.): Neurologia. Podręcznik dla studentów fizjoterapii. Tom I. Wydanie I. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023.</li> <li>2. Domitrz. I., Cegielska J., Stolarski J. (red.): Neurologia. Podręcznik dla studentów fizjoterapii. Tom II. Wydanie I. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2023.</li> <li>3. Diener H.C. (red.), Lasek-Bal A., Budrewicz S. (red. wyd. pol.): Leczenie w neurologii. Wydawca Edra Urban &amp; Partner, Wrocław 2023.</li> <li>4. Barry J.J, Bajestan S.N., Cummings J.L., Trimble M.R.(red.), Turaj W. (red. wyd. pol.): Neuropsychiatria i neurologia behawioralna Wydawca Edra Urban &amp; Partner, Wrocław 2025.</li> <li>5. Wybrane aktualne wytyczne i rekomendacje Polskiego Towarzystwa Neurologicznego (PTN) – dostępne online na stronie ptneuro.pl.</li> </ol> |
| <b>Nazwa przedmiotu: Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych - zaburzenia zdrowia psychicznego oraz rehabilitacja pacjenta z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Diagnozy i interwencje pielęgniarstwa., Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Kózka M. Płaszewska., Żywko L. Warszawa 2021</li> <li>2. Pacjent na oddziale psychiatrycznym – wskazówki praktyczne Casher M. I., Bess J. D.: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2017</li> <li>3. Psychiatria „Piotr Gałęcki Agata Szulc, Edra Urban &amp; Partner, Wrocław 2018.</li> <li>4. Pielęgniarstwo psychiatryczne : podręcznik dla studiów medycznych / red. nauk. Krystyna Górna, Krystyna Jaracz, Janusz Rybakowski.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL , 2024</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Stany zagrożenia życia : wybrane standardy opieki i procedury postępowania pielęgniarskiego / red. Maria Kózka. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2019                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Depresja wieku podeszłego / Jill Manthorpe, Steve Iliffe ; z jęz. ang. tł. Robert Andruszko.- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2021</li> <li>2. Etapy zmiany terapii uzależnień., opracowanie zbiorowe., Prochaska i DiClemente., 2015.</li> <li>3. Podstawy pielęgniarstwa psychiatrycznego / red. Ewa Wilczek-Rużyczka ; Aleksandra Cieślik [et al.]. - Lublin : Czelej, 2019.</li> <li>4. Psychologia zaburzeń : DSM - 5 / James N. Butcher, Jill M. Hooley, Susan Mineka ; przekład Sylwia Pikiel, Anna Sawicka-Chrapkiewicz.- Sopot : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2017.</li> <li>5. Psychiatria środowiskowa jako środowiskowa opieka nad zdrowiem psychicznym. Załuska M., Prot K., Bronowski P.,2007.</li> <li>6. Psychoterapia : praktyczna Lidia Grzesiuk wybrane formy i techniki / , 2024</li> <li>7. Terapia uzależnień., Przekład Małgorzata Cierpisz., 2014.</li> <li>8. TRENING umiejętności społecznych w rehabilitacji zaburzeń psychicznych / red. Joanna Meder. - Katowice : Śląsk, 2024</li> <li>9. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. ( póź, zmian) o Ochronie Zdrowia Psychicznego.</li> <li>10. Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. ( <b>póź, zmian</b>) o Prawach Pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.</li> </ol> |
| <b>Nazwa przedmiotu: Kompetencje interpersonalne i psychospołeczne pielęgniarki</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Komunikowanie się w opiece zdrowotnej / red. nauk. Barbara Tobiasz-Adamczyk. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2021.</li> <li>2. Inteligencja emocjonalna w zawodach medycznych / Małgorzata Talarowska, Piotr Gałęcki. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2022.</li> <li>3. Kompetencje społeczne pielęgniarki i położnej / red. nauk. Anna Głowczewska. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2020.</li> <li>4. Psychologia dla pielęgniarek i położnych / red. nauk. Katarzyna Kozłowska. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2019</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Polskie Towarzystwo Ultrasonograficzne (PTU) Wytyczne i aktualności: <a href="http://www.ultrasonografia.org.pl">www.ultrasonografia.org.pl</a></li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Nazwa przedmiotu: Ultrasonografia dla pielęgniarek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ultrasonografia w stanach nagłych / Guido Michels, Natalie Jaspers (hrsg.) ; tłumaczenie Piotr Kawecki. Warszawa : MediPage, 2020</li> <li>2. Podręczny atlas ultrasonografii w stanach nagłych / Robert F. Reardon, James R. Mateer, O. John Ma ; red. nauk. tł. Ewa Gorczyca-Wiśniewska ; [tł. Wawrzyniec Bakalarski et al.].Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2013.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Polskie Towarzystwo Ultrasonograficzne (PTU) Wytyczne i aktualności:<br><a href="http://www.ultrasonografia.org.pl">www.ultrasonografia.org.pl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Nazwa przedmiotu: Pielęgniarstwo taktyczne</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. „Zdarzenia masowe i konflikty zbrojne” red. naukowa Anita Podlasin, Adam Stępka, wyd. 1, 2022 PZWL Wydawnictwo lekarskie</li> <li>2. „International Trauma Live Support” Sytuacje dużego zagrożenia w środowisku taktycznym i cywilnym. autor Matthew D. Sztajnkrycer, Eric Roy, Wydawnictwo Medycyna praktyczna 2025</li> <li>3. „Taktyczne ratownictwo medyczne” red. naukowa Anita Podlasin, wyd. 1, PZWL Wydawnictwo lekarskie Warszawa 2015</li> </ol> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. „Ostre stany zagrożenia życia w obrażeniach ciała” autor Krystyn Sosada, Wojciech Żurawiński, wyd. 1, PZWL Wydawnictwo lekarskie 2022</li> <li>2. „Pielęgniarstwo ratunkowe” autor Maria Kózka, Marek Maślanka, Barbara Rumian, wyd.1, PZWL Wydawnictwo lekarskie 2013</li> <li>3. „Tactical Emergency Casualty Care” TECC, autor NAEMT, wyd. Jones and Bartlett Publishers, Inc. 2019</li> </ol>                                                           |
| <b>Nazwa przedmiotu: Seminarium dyplomowe</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>5. Kędziora-Kornatowska K., Skonieczna-Żydecka K. (red.): <i>Pisanie pracy magisterskiej i doktorskiej w naukach medycznych i naukach o zdrowiu</i>. PZWL, 2023.</li> <li>6. Polit D.F., Beck C.T.: <i>Badania naukowe w pielęgniarstwie: metoda, ocena i wykorzystanie</i>. Elsevier Urban &amp; Partner, Wrocław 2017</li> <li>7. <b>PRZEWODNIK DLA DYPLOMANTÓW -STUDIA DRUGIEGO STOPNIA-KIERUNEK PIELĘGNIARSTWO -PANS W NYSIE</b></li> </ol>                |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Bilikiewicz A. (red.): <i>Praktyczny przewodnik pisanie pracy naukowej</i>. MedPharm, Wrocław 2020.</li> <li>2. Bańko M. (red.): <i>Słownik poprawnej polszczyzny PWN</i>. PWN, Warszawa 2020 (do korekty językowej pracy).</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                      |

## PRZEDMIOTY UZUPEŁNIAJĄCE

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa przedmiotu: Dietetyka</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę, do kontroli masy ciała.</li> <li>2. Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2016/127 z dnia 25 września 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 w odniesieniu do szczegółowych wymogów dotyczących składu preparatów do</li> </ol> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>początkowego żywienia niemowląt i preparatów do dalszego żywienia niemowląt oraz informacji na ich temat, a także w odniesieniu do informacji dotyczących żywienia niemowląt i małych dzieci.</p> <p>3. Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2016/128 z dnia 25 września 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 w odniesieniu do szczegółowych wymogów dotyczących składu żywności specjalnego przeznaczenia medycznego oraz informacji na jej temat.</p> <p>4. Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/1798 z dnia 2 czerwca 2017 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 609/2013 w odniesieniu do szczegółowych wymogów dotyczących składu i informacji w odniesieniu do środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę, do kontroli masy ciała.</p> |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>1. Ciborowska H, Ciborowski H. Dietetyka. Żywnienie człowieka zdrowego i chorego. PZWL Warszawa 2021</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Nazwa przedmiotu: Farmakologia</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p>1. Schmidt B., Strub P., Studer A.: Farmakologia dla zawodów pielęgniarских, Med. Pfarm 2013</p> <p>2. Rajtar-Cynke G., Czuczwar S.: Farmakologia podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu akademii medycznych, Czelej wyd. II 2013</p> <p>3. Ordynacja i farmakoterapia w praktyce pielęgniarki i położnej. Jak wystawiać recepty, zlecenia, skierowania/ Ewa Hryniewiecka , Ilona Joniec-Maciejak, Wydawca: Edra Urban &amp; Partner, Rok wydania: 2019, Wydanie: I</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>1. Podlewski J.K. red.: Leki współczesnej terapii, Split Trading 2019</p> <p>2. Dominiak I. red.: Ordynowanie leków i wypisywanie recept: przewodnik dla pielęgniarek i położnych, Edumertiq 2017</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Nazwa przedmiotu: Podstawowa opieka zdrowotna</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Literatura obowiązkowa:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p>1. Ordynacja i farmakoterapia w praktyce pielęgniarki i położnej. Jak wystawiać recepty, zlecenia, skierowania/ Ewa Hryniewiecka , Ilona Joniec-Maciejak, Wydawca: Edra Urban &amp; Partner, Rok wydania: 2019, Wydanie: I</p> <p>2. Badania fizykalne w pielęgniarstwie, red. Danuta Dyk, wyd. PZWL Warszawa 2016.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Literatura uzupełniająca:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>1. Pietrzak, Konoff, Kryczka. Pielęgniarstwo w POZ. Warszawa 2021</p> <p>2. Kocka K i wsp. Pielęgniarstwo rodzinne i opieka środowiskowa. Warszawa 2022</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |